

Ročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja co-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2950 — nočna 2994, 2994 in 2950

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2999

Narod in šola

Več kot dober teden se veseli slovenska mladina počitnice: šolske knjige leže v kotih, mladina je pri rekah, taboriščih in igriščih. Privoščimo mladini to neskaljeno veselje, saj le ona je zmožna, da si privoščijo brezskrben odih za nekaj tednov ali mesecev, medtem, ko starejši nikdar niso v stanju, da bi se res znebili vseh skrbi in to celo med dopustom ne, kolikor so ga sploh deležni. Generacija, ki je odrasla šoli, ki je že v letih in ki sedaj ustvarja, ima mnogo dolžnosti, mnogo dela, mnogo skrbi. V kritičnih časih se je vse to podvojilo. Ena glavnih skrbi starejše generacije pa je, ravno zopet skrb za mladino, za naš narodni naraščaj. Nešteto-krat smo na tem mestu povdarjali in drugod naglašali, da niti v časih splošne stiske — in sedaj še najmanj — ne smemo izgubiti izpred oči skrbi za mladino. Gotovo bo koristilo, ako posvetimo tej dolžnosti javnosti, namreč skrbi za mladino, tudi danes nekaj besed, toda tokrat ne s socialne ali moralne strani, temveč iz pedagoške.

Letos smo v Sloveniji izpustili iz šolskih sob okoli 182.000 osnovnošolskih otrok, okoli 7300 meščanskošolskih učencev in okoli 9200 srednješolskih dijakov. K temu pristojemo še gojence strokovnih šol, kakšnih 2000 po številu ter okoli 1500 slovenskih akademikov, potem zmoremo zlahka zračunati, da je slovenskih dijakov in učencev visoko nad 200 tisoč, torej, da je med šolskim letom v učnih sobah kar petina vsega slovenskega naroda, kolikor ga biva v mejah naše države. Pred to številko pa se mora človek že resno ustaviti in premisliti s čisto vestjo, ali je vzgoja, ki jo nudimo narodnemu naraščaju, pravilna in vestna, ali je način, kako postopa starejša generacija z mlajšo res odgovarjajoč ali ne?

Ob koncu šolskega leta moremo mirno ponoviti staro resnico, ki so jo vedeli že vzgojitelji v starem Egiptu in vse čase, na katero pa so radi tudi vedno pozabljali, da je mladina zelo ranljiva in da je vsako eksperimentiranje z njo škodljivo. Ako se spreminjajo učni načrti kar dvakrat trikrat med letom, najraje takrat, kadar se menja režim in prosvetni ministri, more to zelo kvarno vplivati na mladino in celo bolj škodovati narodni in državni skupnosti, kakor recimo, kakšen majhen puč. Mladina, to je sadika, ki jo je treba najprej gojiti v ločenih gredah, v stran od vsakdanjega trenja na vrtu javnosti. Šole, ko je sadika zrela, potem jo postavimo v družbo krepkih rastlin. Tako postopa vsak vrtnar s svojimi sadikami, tako mora postopati narod z mladino. Toda, kako naj mladina raste in se razvija v moralnem smislu, ko pa je doživljala zadnja leta čudne dogodke, da je bil prestavljen ali odstavljen vsak vaški učitelj, čegar oči niso bile všeč vaskemu krčmarju ali drugim krajevnim močnjakom! Kako naj se mladina vzgoji za ideale pravice, ko pa vidi, da njen katehet strada, ker mu »protiklerikalni« občinski odbor niso izplačevali honorarja, češ, katehet naj zastonj uči!

Za desetletja je treba določiti načela, kako naj se vzgaja mladina in ta načela bi morala biti v glavnih obrisih naslednja: mladina naj se vzgaja versko v sporazumu s predstavniiki religije, kateri mladina po starših pripada. Verski učni pouk naj ureja cerkvena oblast. Pouk drugih predmetov ne sme priti v opreko z vero. Mladina naj bo zvesta svojemu jeziku, to je, slovenski otrok naj se uči v prvi stvari svojega jezika in zvestobe do njega, hrvaška mladina hrvaškemu, srbska srbskemu. Le na ta način bomo vzgojili kremenite značajne Jugoslovane, nikakor pa ne, da kakšen učitelj, zmešan od raznih teorij, uči mladino zaničevati slovensko ime in sramoti, recimo Prešerna, da je samo največji pesnik dravske banovine! Tretjič: učni načrt za vse predmete mora biti stalen in proračunan vsaj za pet let. To je tudi najmanjša doba, v kateri se učne knjige ne smejo izmenjati. Iz šole se mora izločiti vsaka spekulacija, vsak trgovski monopol in takoj se mora ustaviti prav vsako nabiranje za razna društva, pa naj bodo še tako patriotska. Mladine naj nihče ne ali na naročbo tega ali onega časopisa, na obisk te ali one prireditve. Na neki ljubljanski šoli so dajali proti plačilu enega dinarja vsakemu učenec lepo poročilo mleka za zajtrk, najbolj revnim celo zastonj. Prišlo pa je neko društvo in med to šolsko mladino pobiralo neke prispevke. Enemu najbolj revnih, ki je imel samo en dinar in za tistega kupil mleko, je tedaj učitelj rekel: »Aha, za mleko imaš, za našo patriotsko stvar pa ne!« Tak dogodek se otroku za vedno vtisne in sicer in kako naj šola potem še napravi iz njega dobrega državljan! In kako naj mladino naučimo ljubezni do materinske besede, do slovenske književnosti, ljubezni do knjig, ko smo vendar doživeli, da so iz odobrene slovenske čitanke, ki jo je pregledalo ministrstvo, na katere čelni strani je bila lepa kraljeva slika, kar naenkrat pričeli trgati berila iz Cankarja, Zupaniča. Trdne itd. in sicer po za- slugi nekaterih denuncijantov! To se mora vendar nehati!

Iz šole mora izginiti vsaka dirokracija, uradno postopanje pa se mora omejiti na najmanjšo možno mero. Šola ni davčni urad, ni železnika postaja, ni knjigovodski odelek, temveč je vzgajališče. Pretirani pedagoški zakoni, prevestni upravitelji in ravna- telji, ki bi najraje zahtevali za vsak primer kolkovano prošnjo, ti niso za šolo!

Posebno srednješolski mladini se mora nuditi možnost, da si pridobi čim širšo splošno izobrazbo. Saj je znano, da so na- darjeni ljudje, ki niso dosegli mature, ker so recimo padli iz fizike ali kemije, ki pa so sijajno zmožni v življenju za najbolj težavne duševne poklice. Zato mora biti učni načrt elastičen in prav bi bilo, da se uvede nekako po 4. šoli selekcija: dijaki, ki imajo smisel in nadarjenost za predmete ene vrste, naj se po-

Kaj nam je pripravljal Jevtić-Marušičev režim

„Pof“ udarne čete pred katerimi je našo državo

Strašna razkritja belgrajske Ljotičeve „Otažbine“ ob 12 uri rešila nova vlada

Komaj se je poleglo po deželi ogorčenje nad vestjo, da je propadli Jevtićev režim, ki sta ga v Sloveniji predstavljala gg. Marušić in Pucelj, pripravljali koncentracijska taborišča za svoje politične nasprotnike, že prihaja druga, še hujša vest, da je zadnje dni pred padcem isti režim pripravljali tudi uvedbo fašističnih borbenih in uniformiranih organizacij po zgledu hitlerjevskih napadalnih oddelkov »SS« in je v ta namen organiziral še svoje zaščitne oddelke pod imenom »Patriotične omladinske fronte« (POF). POF oddelki bi bili orodje nasilja Jevtić-Marušičevega režima, da bi si z njim osvajal še tiste ljudi, ki bi jih ne bil spravil v koncentracijske tabore. Da ni prišel pravočasno prevrat, da se niso pravočasno pojavili možje, ki so te politične strahopetce pognali z oblasti, bi bili morda že danes korakali po Jugoslaviji v škornje obuti POF četniki, ki bi bili po zgledu drugih fašističnih odredov po drugih državah z revolverjem in pendrekom vlivali režimski v podjarmljene Jugoslovane.

Iz naslednjega poročila iz Belgrada bomo posneli, mimo kakšnega strašnega prepada smo srečno prešli in kakšnim nevarnostim, ki so na nas in na naše državljanske svoboščine iz zasede prežale, smo se tako rekoč v zadnjem trenutku izognili, ker so se našli štirje možje, dr. Stojadinović, general Živković, dr. Korošec in dr. Spaho, ki so v dva- najstih uri odvalili skalo, ki so jo potiskali Jevtić, Velja Popović, Kojić in Marušić na svobodna jugoslovanska prsa. Nam vsem bo odleglo, kot da prihajamo iz strašnih sanj, ko bomo prečitali naslednje poročilo in ko si za nami.

Razkritja belgrajske „Otažbine“

Belgrad, 8. julija 1935.

»Otažbina«, ki se imenuje »neodvisen list za politična in socialna vprašanja« objavlja v svoji zadnji številki z dne 7. julija pod naslovom »Sodobni zapiski sledeče zelo zanimive ugotovitve, ki se vami bodo zdele pravične, tako so gorostas- ne in ki kakor nalašč spadajo v debato o »inter- narijskem ukazu Jevtićevega režima«, ki se je raz- vnela po jugoslovanskem časopisu:

Interniranja in „sedemletka“

Že pred padcem Jevtićevega režima (ki ga je v Sloveniji zastopal dvokonzulat Marušić-Pucelj), so se po Belgradu razširile novice o nakanah re- žima, da internira večje število svojih političnih nasprotnikov. Da so internacije v načrtu »sedem-

letke« bivšega režima, dokazuje govor Jevtić- vih pristavev ob priliki zadnje skupštinske de- bate. Mi smo te vladne nakane dobro poznali tudi iz čisto odkritih groženj, ki so nam jih pošiljali pristasi zadnjega »avtoritarnega« režima. Seveda nas vse grožnje o internacijah niso mogle odv- rnuti od našega stališča, da namreč ni mogoče no- bena splošno narodna ustvarjajoča politika, ki bi se hotela uveljaviti s pomočjo nasilja in z zatira- njem osnovnih državljanskih pravic. Toda od lu- di, ki obožavajo samo golo oblast in nasilje, kaj dobrega sploh nismo mogli pričakovati. Mi iskre- no obžalujemo, da do internacij ni prišlo. Obžalu- jemo, da Bogoljub Jevtić ni dobil priložnosti, da se še tudi s takimi nasilnimi predstavi našemu na- rodu, kajti ona bi bila za vselej zapečatila njegovo »veliko voljno zmago«.

Vojna z Abesinijo neizbežna?

Poskus mirne poravnave v Haagu ni uspel

Haag, 8. julija. c. Danes popoldne se je zopet sestala arbitražna komisija, ki presoja spor o Val- vatu med Italijo in Abesinijo. Na tej seji je prišlo do velike napetosti med zastopniki Italije in Abe- sinije. Seja se je končala v popolni neizvestnosti in je verjetno, da je bila ta seja zadnja. Poskus mirne poravnave spora med Abesinijo in Italijo torej ni uspel.

Kronski svet v Addis Abebi

Addis Abeba, 8. jul. c. Danes je abesinski ce- sar sklical kronski svet, na katerem se je obrav- navalo razmerje z Italijo. Abesinski cesar je pre- dlagal tri rešitve: 1. Abesinija naj takoj napade ita- lijanske kolonije in jih zasede. 2. Abesinija se obrne na Anglijo, da naj posreduje in zaščiti Abe- sinijo. 3. Abesinska vlada pristane na koncesije, ki jih zahteva Italija. Po dolgem posvetovanju se je kronski svet odločil za tretjo predlog rešitve spora z Italijo. Popoldne je ameriški poslanik iz- ročil cesarju odgovor ameriške vlade, ki je bila zaprosena od strani Abesinije, da naj se proti Italiji izvedejo določbe Briand-Kelloggovega pakta. Ameriška vlada odgovarja, da tega ne more storiti.

Madjarški prostovoljci za Airiko

Budimpešta, 8. jul. SE. Na velikem zborova- nju brezposelnih bivših vojakov je bil sprejet od predsednika Perleja stavljen predlog, naj se brezposelni bojevniki stavijo na razpolago italijan- ski vojski za morebitno uporabo v Afriki. Glavni govornik je izjavil, da se mora Madjarska na kakršenkoli način za od Italije sprejete usluge zahvaliti. Sedaj, ko potrebuje Italija pomoči v Afriki, imajo madjarški bojevniki priložnost, da se izkažejo hvaležni tej prijateljski državi. Perly je presenetil zborovalec z vestjo, da ima priprav- ljenih že 2000 bivših vojakov, ki jih hoče po- razdeliti v dva bataljona in jih poslati v Afriko, če jih Italija sprejme. Italijanska vlada na po- nudbo še ni odgovorila.

Francija z Italijo

Snočni »Temps« se bavi z italijansko-abesin- skim sporom in posveča posebno pozornost napo- vedanemu razgovoru med glavnim tajnikom Društ- va narodov g. Avenolom in britanskim zunanjim ministrom sirom Samuelom Hoarom. List pripo- minja, da po njegovi sodbi še niso izčrpane vse

možnosti za mirno ureditev spora.

»Intransigence« pa pričbuje članek pod na- slovom »Da ne bo več takih napak!« Med dru- gim pravi: Tri možnosti so za ureditev italijansko- abesinskega spora: nastop proti italijanskemu sta- lišču, popolno desinteresement in naposled podpora italijanski politiki. V prvem primeru bi se okre- pila ideja francosko-britanskega sodelovanja, toda v škodo sodelovanja med Francijo in Italijo. V drugem primeru, če bi Francija zavzela stališče in pokazala, da nima interesa na ureditvi spora med Italijo in Abesinijo, bi se s tem ne zadovoljila ne Londona ne Rima. Tretje stališče bi bilo pa posebno škodljivo Franciji, ker bi s tem, da podpre Italijo, še bolj odbila od sebe London. Britanska vlada bi v tem primeru še bolj razvila svoje politično pri- jateljstvo do Berlina. List se naposled zavzema za politiko prijateljstva z Italijo, ker bi se Franciji v tem primeru pokrečilo urediti nekatera aktualna vprašanja, kakor vprašanje podonavskega pakta, vzhodnega pakta in letalskega pakta s podporo Italije.

Konkordat 22. avgusta

Pravosodni minister dr. Auer odpotuje v Rim, da ga podpiše

Belgrad, 8. julija. m. Kakor smo poročali, je ministrski svet pooblašil pravosodnega ministra dr. Auerja, da podpiše konkordat s sv. stolico. Pra- vosodni minister je danes časnikarjem izjavil, da bo odpotoval v Rim 22. avgusta ter da bo ob tej priliki podpisal konkordat s kardinalom Paccellim. Ob tej priliki je vaš dopisnik obiskal v pravosod- nem ministristvu načelnika oddelka za katoliško cer- kveno upravo dr. Čičića, ki je vašemu dopisniku dal tole pojasnilo:

S konkordatom se regulirajo odnosi med avtonomno katoliško Cerkvijo in našo državo, ka- kor je že urejen odnos s posebno zakonodajo z ostalimi veroizpovedmi v naši državi. Delo za skle- nitev konkordata je pričelo takoj po zedinjenju. Leta 1921. je bil pripravljen prvi načrt. Leta 1925. sta naša delegata Vojta Janjič in strokovni refe- rent dr. Lanović na sestanku z vatikansko dele- gacijo izmenjala misli. Končno je bila za časa šes- to-

janjskega režima vsa stvar predana zunanjemu ministristvu, ki je dalo projektu končno veljavno besedilo.

Ustavna reforma v Španiji

Madrid, 7. julija. Tg. Lerrouxova vlada pri- pravlja že besedilo za prenosno španske ustave, ki jo bo mogoče meseca oktobra spremeniti že z navadno večino v parlamentu. Uvodoma ugotavlja besedilo zakona, da je to prvič v zgodovini Špa- nije, da se ustavna reforma izvršuje brez revolucije z navadnimi političnimi ustavnimi pripomočki. Glavne točke reforme obsegajo volilni zakon, raz- pust parlamenta in povečana pravica predsednika republike, da odklanja v parlamentu sprejete za- kone (veto). Važne točke reforme tičejo tudi se- nata, ki bo ustanovljen na novo.

Glede našega šolstva nismo v zadnjih letih napravili niti koraka naprej. Režimi, ki so bolj zlorabljali šole in učitelje za svoje namene, kakor pa za notranjo izpopolnitev, so ga pustili v žalostnem stanju. Potrebno bo dosti vestnih ljudi in mnogo poštene volje, da naše šolstvo dvignemo, tako, da ne bo več samo sebi na- met in morda še kakšnemu drugemu, temveč, da se v korist mladini, narodu in državi!

za vajenca ali ako prevzameš kmetško po- sestvo. Dijaki srednje tehnične šole imajo vsaj tako izobrazbo, kakor njihovi sovrstniki na srednjih šolah, pa jih ni prav nič sram, ako med počitnicami polagajo opeko na ope- ko ter so vsi blatni od malte!

Sploh mora iti ves sistem za čimvečjo prak- tično vzgojo mladine. S tem je tudi v zvezi vprašanje meščanskih šol. Ni potrebno, da po- stane vsak absolvent meščanskih šol finančni stražnik, orožnik ali pisar. Namen teh šol je povsem drugi, namreč vzgojiti praktični nara- ščaj. Pozdravljamo zato predlog, ki je padel lani, naj bi se meščanske šole (v Sloveniji jih imamo 33, dve se nam pa še obljubljata na je- sen) prekrstile v »obče gospodarske šole« ter tudi v tem smislu reformirale. V nasprotju s tem je zahteva meščanskošolskega učiteljsva, podana na ljubljanskem kongresu, naj bi se absolventi meščanskih šol zopet dopuščali na učiteljske šole. Mi potrebujemo dobrih izobra- ženih delavcev, bodočih praktičnih strokovnja-

kov, ne pa slabih učiteljev! Pri nedeljski slavnosti osnovne šole na Barju je pripovedoval upravitelj časnika, da prihajajo k njemu matere z napol odraslimi hčerami ter prosijo, naj šola nauči te hčere kuhati, sivati in gospo- dinjiti, očete kmetje pa s sinovi, naj bi se pri šoli naučili cepiti dreve, ravhati z živino in čebelami, saditi kulturne rastline itd. Taka šola, ki izpolnjuje te zahteve našega ljudstva, koristi neprimerno več, četudi je samo štiri- razrednica, kakor pa meščanska šola, ki ni ne strokovna, ne gospodarska, niti ne izključno posvečena splošni izobrazbi.

Priprave za današnje „bojno glasovanje“

„Klub narodnih poslancev skupščinske večine“ Vladni kandidati za odbore

Belgrad, 8. jul. m. Danes popoldne ob 5 se je sestalo v predsedništvu vlade okrog 50 poslancev, članov novega kluba vladne večine. Na tej konferenci so poleg predsednika vlade prisostvovali vsi ministri. Poslanci, delegati posameznih banovin, so sklenili na predlog predsednika vlade ustanoviti vladni klub pod imenom »Klub narodnih poslancev skupščinske večine«. To bo delovni klub, ki ne bo imel političnega značaja.

Nato so se izvršile kandidature. Za vsako banovino je določen po en poslanec, ki naj sestavi spisek kandidatov za vsak posamezni skupščinski odbor. Za dravsko banovino je določen za sestavo kandidatov dr. Ivan Lovrenčič. On je predložil kandidate, in sicer v finančni odbor dr. Andreja Vebeta in dr. Lovrenčiča, v administrativni odbor dr. Franca Klara in Miho Breščiča, v odbor za prošnje in pritožbe Benka, v imunitetni odbor dr. Ivana Jančiča in dr. Semrova.

Nakonč so se sklenili, da se vrši prva seja kluba narodnih poslancev skupščinske večine jutri popoldne ob 5. Na jutrišnji seji se bo klub konstituiral. Verjetno bo izvoljen za predsednika kluba renomirani parlamentarec Stevo Janković, oče sedanega ministra brez portfelja Gjuro Jankovića.

Ko so Jevtičevci izvedeli...

Ko so Jevtičevci poslanci videli, da je ustanovitev kluba vladne večine definitivna stvar, je Jevtič predlagal Stojadinovića, da se za izvolitev skupščinskih odborov predloži skupščinski sporazumna lista. Dr. Stojadinović je radi tega konzultiral poslanca svojega kluba in nato odbil stavljeni predlog.

Tako se bosta jutri pojavili v skupščini za izvolitev stalnih skupščinskih odborov dve listi in bo to prvo merjenje moči obeh klubov.

V sporazumu z vlado je klub narodnih poslancev vladne večine sestavil kandidatsko listo za skupščinske odbore. Za predsednika finančnega odbora na vladni listi je kandidiran dr. Marko Kozulj, za predsednika imunitetnega odbora dr. Kulenović, za predsednika administrativnega odbora Stavra Trpković in za predsednika odbora za prošnje in pritožbe Milovan Lazarević.

Samo še 15 okrog Jevtiča

Belgrad, 8. jul. m. Ker je Jevtičev poslanski klub v popolnem razsulu in bo Jevtič zadržal

okrog sebe največ 20 do 25 poslancev, Lazarević zemljoradniški klub pa 15 do 20 poslancev in z ozirom na to, da se bo 50 poslancev zadržalo rezervirano, v načelu pa za to, da se nova vlada podpre, bo vlada razpolagala z 200 do 250 poslanci.

Belgrad, 8. julija. m. Ker je bilo tudi ob 7 zvečer prisotnih le okoli 40 poslancev, pristavev Jevtiča in Voje Lazarevića, se je namesto seje morala vršiti samo navadna konferenca. To konferenco je otvoril Bogoljub Jevtič, ki je v kratkem označil zadnje politične dogodke. Konstatiral je ustanovitev novega kluba. Bogoljub Jevtič je prišel tudi do zaključka, da smatra, da novi jugoslovanski poslanski klub še vedno obstoji. Z ozirom na volitve odbora, je Jevtič predlagal, naj se sestavi posebna lista nasproti vladnim kandidatom. Povdaril je, da on ne more glasovati za vladno listo, ker je sestavljena izven jugoslovanskega poslanskega kluba. Pogledi Jevtiča so bili sprejeti od večine navzočih pristavev in je bil izbran odbor, ki bi pripravil kandidatsko listo opozicije za jutrišnje skupščinske seje. Zatem je govorilo še nekaj poslancev, in sicer o delu Narodne skupščine. Končno je bila konferenca zaključena v zelo razburjati atmosferi.

JNS v skupščini brez članov

Čuje se tudi, da bo obstojal še četrti poslanski klub, to je klub JNS. Ta klub obstoja že v senatu. Danes je bila konferenca, na kateri so bili navzoči Kosta Kumanudi, Kosta Timotilević, Banjanin in še nekaj drugih senatorjev. V narodni skupščini ta klub ne bo imel, kakor se že zdaj jasno vidi, skoro nikogar.

Davidović pojde na agitacijo

Belgrad, 8. jul. b. Šef bivše demokratske stranke Ljuba Davidović bo po povratku iz Vrnjačke Banje začel svoja agitacijska potovanja po državi. Prvi shod se bo vršil v Belgradu. Razširja se tudi vest, da bosta Davidović in Jovanović podala široko izjavo o vladni deklaraciji. Demokrati izjavljajo, da bodo sprejeli v svojo stranko člane, ki so se udeleževali pri prejšnjih režimih, v kolikor niso bili kompromitirani. Med one, ki ne bodo sprejeti v to stranko, so tudi Kumanudi, Šumenković, Marinković, Šečerov ter drugi člani Jugoslovanske nacionalne stranke, ki so bili na bolj izpostavljenih mestih.

Izjava slovenskih poslancev

„Pri volitvah nismo obljubili zvestobe osebi Jevtiča, ampak idejam“

Belgrad, 8. julija. m. Slovenski poslanci, ki so se na svojih sestankih razgovarjali o novem političnem položaju in delu v narodni skupščini, so napovedali za danes konferenco v predsedstvu vlade. Od 28 poslancev je tozadevno izjavo podpisalo 22 poslancev. Med temi 22 je tudi Rudolf Pevec, izvoljen kandidat na Mačkovi listi. Izjave pa niso podpisali: Ivan Mohorič, dr. Riko Fuks, Prekorski, dr. Novačan, Lukačič in Turk. Vsi poslanci, ki niso podpisali izjave, razen Novačana, bodo verjetno pristopili k JNS. Novačan pa se ne more pomiriti in njemu ne gre v račun, da je g. Jevtič propadel.

Belgrad, 8. julija. m. Z ozirom na članek v današnjem »Jutru« o dezertaciji slovenskih poslancev od Jevtiča na vladno stran, so slovenski poslanci, ki so se odločili podpirati vlado dr. Stojadinovića, dali vašemu dopisniku v nevezanem razgovoru tole izjavo:

Res je, da je večina nas slovenskih poslancev in enako senatorjev sklenila podpirati novo vlado. Ta odločitev je padla šele po vladni deklaraciji in po obrazložitvi vlade našim delegatom o bodočem njenem delu. Mi nismo zapustili Jevtiča, ker smo se vezali samo s programom njegove vlade, ne pa za njega osebno radi oportunitizma, ampak šele ko smo se prepričali, da je program nove vlade popolnejši in bolj koristen za državo in narod, kot je bil Jevtičev program. Pri vo-

litvah nismo obljubili zvestobo osebi Jevtiču kot osebi, ampak smo z našim pristankom, da kandidiramo na njegovi listi, odobrili osnovne črte programa njegove vlade in to posebno na gospodarskem polju. Vsak pa ve, da je bil v prejšnji vladi prav sedanjí predsednik vlade motor agens vseh ukrepov na gospodarskem in finančnem polju in da je Jevtičeva vlada uporabila pri volitvah agitacijo kot glavni adut prav gospodarsko in finančno politiko, ki jo je vodil sedanjí predsednik vlade kot takratni finančni minister.

Eden od razlogov, da smo sklenili podpirati novo vlado, je tudi ta, da smatramo, da smo bili izvoljeni, da delamo za ljudstvo. Jevtič po deklaraciji vlade ni sklical klubove seje, da bi se klub formiral in da bi razjasnil svoje stališče radi novonastalega položaja, marveč se je o problemih, ki se tičejo vsega našega naroda, razgovarjal samo s svojimi ožjimi prijatelji.

Torej glavni razlog, da smo se odločili popolnoma samostojno podpirati novo vlado, je ta, da smo prepričani, da je program nove vlade nadaljevanje gospodarske in finančne politike, ki jo je pričel sedanjí predsednik vlade Stojadinović že kot finančni minister v prejšnji vladi, na političnem polju pa pomirjenosti v državi in stremljenje, da se zadovolji narodne potrebe in želje.

Knez Pavle v Sinajo

Bukarešta, 8. julija. c. Danes je bilo izdano aradno obvestilo, da bo Nj. Vis. knez-namiznik Pavle v prihodnjih dneh obiskal Nj. Vel. romunskega kralja Karola. Sestanek bo v Sinaji. Kralja Karola bo spremljal njegov zunanji minister Titulescu.

Nadvojvoda Oton Habsburški se poroči z italijansko princezo Marijo?

Pariz, 8. julija. AA. »Matine« prinaša poročilo iz Rima in omenja glasove o zaroki nadvojvode Otona z italijansko princezo Marijo Savojsko, hčerjo italijanskega kraljevskega para. List pripominja, da so o tej zaroki govorili že leta 1932, dodaja pa, da je bil italijanski kralj takrat odločno zoper njo, češ da bi se Italija tako zapletla v mednarodne pustolovščine. »Matine« misli, da pač ni priakovati zaroke med nadvojvodo Otonom in princezo Marijo Savojsko.

Kondilis v Rimu

Rim, 8. jul. TG. General Kondilis je bil ob 6 popoldne sprejet pri Suvichu. Na tem sestanku je bil določen spored sprejema pri Mussoliniju in pri kralju. Kakor se izve, se bo general Kondilis pogajal ob tej priliki z Italijo za sredozemski pakt in pa za upostavitve grške monarhije. Obe vprašanji bosta zamenkrat še obravnavani zelo splošno, vendar pa je Italija pripravljena dopustiti upostavitve monarhije v Grčiji, če se Grčija obveže, da ne bo delala nobenih težav vpostavitvi Habsburžanov v Dodonajvu. Na teh sestankih se bo govorilo o Pardonelahu.

...v Belgrad

Belgrad, 8. julija. m. Grški vojni minister Kondilis, ki se trenutno nahaja v Rimu, pride v Belgrad 11. ali 12. julija, in ostane tam dva dni.

Kardinal Lafontaine umrl

Benetke, 8. jul. c. Beneški kardinal Lafontaine je ob osmih zvečer umrl.

Dunajska vremenska napoved: Pretežno jasno, topleje. Opakne zopet čez 25 stopinj Celzija.

Domači odmevi

Izlet „Svobode“ v Celju

Dr. Topalović napovedal ustanovitve marksistične stranke

V nedeljo je bil v Celje izlet članov delavske kulturne in telovadne zveze Svoboda iz cele Slovenije. V dopoldanskih urah se je nabralo v Celju iz vseh krajev, kjer je socijalistični pokret v Sloveniji močnejše zasidran, okrog 7000 udeležencev, moškega in ženskega spola. Popoldne po 2. uri se je začel spoved, ki se je koncentriral na Glaziji, kjer je bilo zbirališče. V spovedu je korakalo 11 konjenikov, na čelu literat in režiser g. Bratko Kreft, 239 kolesarjev, 14 godb in 5000 do 6000 drugih udeležencev. Ko so se zbrali udeleženci na Glaziji, se je začel izvajati program, obstoje iz pevskih in glasbenih točk, ki so jih izvajale godbe in okrog 30 pevskih društev. Govorili so gimnazijski prof. Teply iz Maribora, g. dr. Topalović iz Belgrada, g. Sedej iz Ljubljane in Leskošek iz Celja. Važen je predvsem govor dr. Topalovića, ki je povedal, da se je na delegatskem zborovanju dopoldne, katerega so se udeležili delegati iz Slovenije in južnih delov države, sklenilo ustanoviti oziroma obnoviti socijalistično stranko. Nadalje je dr. Topalović povzel nekaj besedi tudi notranjemu ministru dr. Korošcu, od katerega je rekel, da pričakuje delavno ljudstvo čimveč svobode. Ni dovolj, da je prišel iz internacije dr. Korošec, ker je še mnogo delavnih ljudi po zaporih in tudi ti morajo priti na prosto.

Kolikor nam je znano, ni zaprt nobeden od pristavev dr. Topalovića in njegovih tovarišev. Saj toliko svobode kot ravno naši socijaldemokrati ni užival v zadnjih letih prav noben drug pokret v državi, še celo pa ne v Sloveniji. Saj smo videli vsa leta nabite plakate z naslovom Delavska kulturna in telovadna zveza Svoboda. Gospodje bodo pač pripoznali, da je od vseh možgih telovadnih organizacij pustil prejšnji režim edino telovadno organizacijo Svoboda. Malo čudno je pa vseeno, da so si gospodje privoščili v nedeljo predvsem dr. Korošca, čigar politični tolerantnosti se morajo zahvaliti, da prirejajo shode, kakršnih prej ne bi mogli. Letos smo že nekoč enli v Celju govorili dr. Topalovića, ki pa ni čutil potrebe, da bi bil le z eno besedo udaril po tedaj vladajočih osebah.

Sicer so se pa izlet Svobode predvsem izrabili skrajno levo orijentirani marksisti, pravih pristavev dr. Topalovića je bilo navzočih bolj malo. Čuli so se klici: »Živela sovjetska Rusija! Živijo Ljenci! Disiplina in red pri spovedu nista bila na vidu in bi prireditelji nikakor ne bilo škodovale, če bi si bili teden dni prej ogledali vzoren red, ki je vladal pri evharističnem kongresu v Ljubljani. (Op. ured.)

Dr. Laza Marković o sedanjem položaju

»Politika« poroča iz Sarajeva: Včeraj je bila v dvorani »Sloga« širša konferenca članov bivše radikalne stranke, na kateri je imel dr. Laza Marković velik govor o političnem položaju in o organizaciji nove politične stranke v okviru sporazumne politike z dr. Korošcem in dr. Spahom. Konferenco je otvoril član glavnega odbora radikalne stranke v Sarajevu dr. Milan Jočković. Jočković je dejal, da ga zelo veseli, da je prišel dr. Marković, ker je med bosanskimi Srbi, ki so jako nacionalni, nastala neka zmeda, tako da ne znajo kam.

Sodelovanje s Hrvati

Dr. Laza Marković je v svojem govoru dejal, da je položaj takšen, da je potrebna velika treznost in preudarnost. Nato je govoril o politični zgodovini srbske radikalne stranke, ki je že od prvega dne svojega obstoja delala na zedinjenju in še danes stoji neomajno na bazi edinstva jugoslovanske države. Jugoslavija predstavlja pojmi, ki je rezultat skupnih sil Srbov, Hrvatov in Slovencev. Mi iščemo sporazuma z vsemi in hočemo sodelovanja tudi s Hrvati kakor s svojimi pravimi in resničnimi brati.

Aca Stanojević šef nove bodoče stranke

Dr. Laza Marković je nato dejal, da smatra za velik uspeh, da je prišlo do sporazuma z bivšo Slovensko ljudsko stranko in z muslimani. Smatra za čast, da radikalna stranka sodeluje z dr. Korošcem in dr. Spahom in tudi njima je v čast, da sta povezana z radikalno stranko. Posebno zadovoljen pa je, da sta obe stranki sprejeli g. Aca Stanojevića za skupnega šefa stranke (burno in dolgotrajno ploskanje). To dejstvo nam prinaša ogromne koristi. S sodelovanjem Srbov in muslimanov v Bosni in Hercegovini je ustvarjen čisto nov položaj. Sodelovanje z dr. Korošcem pa znači, da smo osvojili njegovo življenjsko politično stremljenje; to pa ne znači, kakor mnogi s slabim namenom natelejujejo, kakor da smo mi sprejeli kakšne tako zvane klerikalne smernice, ampak pomeni le, da mi v polni meri upoštevamo katoliško Cerkev kot narodno cerkev skoraj polovice jugoslovanskega prebivalstva. Iz tega izhaja težnja in odkritosrčna želja, da smo v dobrih odnosih z vrhovnim vodstvom katoliške Cerkve.

Mi nismo fronta proti Hrvatom

»Posebno naglašam,« je izjavil dr. Marković, »da naš sporazum nima značaja nekakšne fronte proti Hrvatom, kakor mnogi natelejujejo. Mi želimo sporazuma s Hrvati in smatramo za svojo dolžnost in potrebo, da se s sporazumom rešijo vsa naša velika skupna vprašanja. Zelimo, da Hrvati z isto voljo in ljubeznijo sodelujejo za blagor države.«

Dr. Marković potem naglašal, da radikalna stranka ne želi ustvariti nove politične stranke skupaj s SLS in z muslimani odzgor, ampak želi, da se osnuje po zaupanju celokupnega naroda. Moje nove stranke se mora opirati na zaupanje ljudstva. Stranke ne bomo ustvarjali preko okrajnih glavarjev in orožništva, ampak po svojih prijateljih in zaupnikih.

Dr. Marković je nadalje dejal, da je prišel čas, da ljudstvo pove svojo svobodno besedo in da odgovorni voditelji v duhu demokratskih idej, ki so našemu narodu takorekoč vrojene, ustvarijo notranji politični položaj na solidni strankarski formaciji, katera bo tako v blagor naroda kakor v prid države. Naš politični in gospodarski položaj je težak. Zato se radikalna stranka zaveda svoje velike odgovornosti, ko zahteva politično svobodo. Trezna ona popolnoma zaupa v politično zavest in trdnost ljudstva. Vlada dr. Stojadinovića dela na podlagi našega zaupanja in ima namen, da pomiri duhove in pripravi teren za nove volitve. Nas zastopa v vladi član glavnega odbora g. Bobić. Jeseni se bo sklical državni kongres radikalne stranke, ki bo izbral novi glavni odbor.

Dr. Laza Marković je iz Sarajeva odpoval v Mostar, odtod pa se bo podal v Nevesinje, Dubrovnik in Split, da govori o isti temi.

Tudi senator Marušić v vladnem taboru

Iz vladi prijaznih krogov se poroča: V središču političnega zanimanja stoji akcija večjega števila narodnih poslancev, katerim stoji na čelu Vojko Čvrkić in Dragiša Cvetković, da se pripravi teren, da se osnuje poseben klub, ki bo iskreno, lojalno in brez pridržka sodeloval z vlado dr. Stojadinovića. Ta klub naj bi imel delovni, ne pa politični značaj. Ni dvoma, da se mu bo pridružila ogromna večina Narodne skupščine, ki je mnenja, da se poslanci oziroma skupščina ne smejo vezati na kakšno osebo (mišljen je seveda g. Jevtič), ampak, da morajo pomagati tisti politiki, katero narekujejo nacionalne potrebe. Poslanci, ki so za ta klub, so se zbrali na konferenco, da se o tem vprašanju posvetujejo in da vrh tega postavijo kandidate za volitve v skupščinske odbore, ki se bodo vršile v torek. Na ta način bo položaj v skupščini popolnoma razčiščen in se bo v njem obrazovala ogromna večina za vlado, dočim bo v opoziciji sam majhno število poslancev v tako zvanem Jugoslovanskem klubu g. Jevtiča. Druga, še maloštevilnejša skupina v opoziciji, bodo pristali g. Voje Lazarevića.

Kar se tiče slovenskih poslancev, bodo malodane in corpore prešli oziroma so že prešli v vladni tabor. Ostala je samo trojica poslancev, ki se še niso izjavili za vladni klub, to pa zaradi tega, ker so ostali, kakor pravi »Vreme«, brez politične orientacije in se trudijo, da bi oživeli Jugoslovansko nacionalno stranko ali JNS, česar pa ne odobravaljo niti njihovi najbližji prijatelji, ki pravijo, da je ta stranka že zdavnaj zgubila vsako zvezo z narodom in življenjem. Poslanci, ki so se opredelili iz Slovenije za dr. Stojadinovića, so imeli v nedeljo konferenco, na kateri je vstal tudi bivši minister in senator dr. Marušić ter izjavil, da je tudi on odločno za vlado dr. Stojadinovića. Vsega skupaj je zdaj preslo v vladni tabor 22 poslancev dravske banovine.

Vprašanje senature g. dr. Marušića

»Jutro« in »Slovenski narod« sta te dni hudo napadala dr. Marušića, ker je odločil oba svoja poslanska mandata, dasi je bil zadržan obljubi svojim volivcem, da bo obdržal logaški mandat, in se je odločil samo za senaturo. Na te napade odgovarja »Glas naroda« od 7. julija. Pravi, da dr. Marušić ni obljubil ne svojim volikom ljubljanske okolice ne svojim volivcem iz logaškega okraja, da bo, oziroma kateri mandat da bo obdržal. Rekel je samo, da se bo »ravnal izključno po interesih slovenskega ljudstva«. Kar se tiče senatorskega mandata, pa ga je dobil »po volji treh četrtin vseh volilnih upravičencev«, tako, da je po senatskem mandatu postal naravnost zastopnik ogromne večine slovenskih občin. To je torej jako imeniten položaj. Vendar pa se je dr. Marušić pri odločitvi držal sklepa krožka poslancev dravske banovine, ki je soglasno sklenil, naj dr. Marušić obdrži senatorski mandat. Razlogi so pa sledeči, kakor jih razlaga »Glas naroda«: Senatorski mandat je širši in splošnejši, ker zastopa vso banovino, dočim sta poslanska mandata samo zastopstvi dveh okrajev, ki sta dala oba skoraj enako število glasov dr. Marušiću. Kot senator bo dr. Marušić znanako ali pa še večjo upravičenostjo zastopal oba okraja. Poleg tega se bo dr. Marušić kot senator lahko posvečal višjim političnim vprašanjem, ker je senat po mnenju »Glas naroda« nekaka višja ustanova, nego skupščina. Končno pa dr. Marušić, kakor pravi njegovo obvestilo, baš v izvrševanju svojega visokega senatorskega položaja lahko najuspešneje vodi »politiko široke ljudske linije, ki jo je začel že kot ban.«

Mi pa, ki imamo o široki in visoki politični liniji gospoda dr. Marušića, ki jo je začel že kot ban, svoje posebno mnenje, in ki nikakor ne moremo videti nobene zveze med to linijo in med senatom, bi si odločitev g. dr. Marušića tolmачili bolj priprosto: da je namreč visoko senatorsko mesto manj izpostavljeno političnim pretresljam, kakor pa poslansko mesto, in da je zato sklep g. dr. Marušića zelo umeven. Kajti, če bi mu užajeli njegovi logaški volilci prihodnjice, ako bo sploh kandidiral, ali pa kakšni drugi njegovi pristavi kje drugod ne hoteli več nakloniti svojega zaupanja, bo vendarle lahko še ostal senator kraljevine Jugoslavije — ako se tudi topogledno ne bo kaj izpremenilo...

*

Resolucije obrtnikov

Belgrad, 8. julija. m. Uprava glavne državne zveze obrtniških združenj je v skladu z resolucijo 14. letnega kongresa predložila ministrstvu za trgovino in industrijo vlogo, v kateri prosi:

1. Da se izdajo vsi potrebni ukrepi za zavarovanje obrtnikov pred nelegalnim tekmovanjem;
2. da se izdajo prav tako vsi potrebni ukrepi za pobijanje neupravičenega dela;
3. da se izdajo ukrepi za razdelitev obrtnikov na temelju odplačilnega sistema po eni strani, po drugi strani naj bi se pa obrtniki izvezli iz dolež zakona o zaščiti kmeta;
4. da se omeji število učencev, ki jih sme imeti posamezni mojster, to število bi se naj odredilo v skladu s številom pomočnikov in po dolžbah obrtnega zakona, in
5. da se v Novem Sadu ustanovi posebna obrtna zbornica, ker so obrtniki za področje trgovsko-industrijske-obrtne zbornice v Novem Sadu izpolnili vse zakonske zahteve v tem pogledu.

Osebnosti

Belgrad, 8. julija. m. Za kanceliste v 9. pol. skup. so napredovali pri okrajnem sodišču v Gornjem gradu Krmarčević Marija, do sedaj zvanik pri okrajnem sodišču v Celju, Savli Dragotin v Višnji gori, pri apelacijskem sodišču v Ljubljani Vrtičnik Slava, za kanceliste 10. pol. skup. pri okrajnem sodišču v Ljubljani Jerše Alojzija, pri okrajnem sodišču v Korošju Devjak Jakob, pri okrajnem sodišču v Črnomlju Benko Franc, pri okrajnem sodišču v Žužemberku Strozak Franc, do sedaj pri okrajnem sodišču v Ložu, pri Sv. Lenuartu Ralf Franc, v Mariboru Celhar Ivo, v Litiji Pečnik Benedikt, v Kranjski gori Deržaj Hilda iz Brežic, v Mokronogu Kozinec Alojz.

Za uradn. pripravnika 9. pol. skup. pri okrajnem sodišču v Ljubljani Pengal Albina.

Premestitve po prošnji: na okrožno sodišče v Novem mestu Lozar Franc, do sedaj v Višnji gori, k okrajnemu sodišču v Ljubljani Skrem Vojko, do sedaj v Žužemberku, v Mariboru Pušaver Stefan, k Sv. Lenartu Kronabervogel Terezija, K okrožno nemu sodišču v Mariboru Kronabervogel Stanko, doslej v Radovljici, V Radovljico Baumgartner Zdravko, doslej v Kranjski gori, V Ljutomer Šarce Anton, doslej v Ribnici, V Ribnici pa Rigler Franc, doslej v Delnicah, K okrajnemu sodišču v Ormož Majcen Matija, doslej v Mokronogu.

S slovenskih gimnazij

Ljubljana, julija.

Pred nami leži kup izveštij, ki so jih poslale nekatere ljubljanske srednje šole. Slovenski inteligenčni naraščaj, ki dobiva v teh šolah splošne prvine izobrazbe, zasluži v javnosti res vsega zanimanja. Ta izveštja so prav dobro urejena, čeprav nekatera sem in tja dokazujejo preveč birokratski duh, ki žal še sem in tja veje po naših srednjih šolah. Slovensčina v teh izveštjih je letos skoraj povsod dobra, kar je predvsem zasluga naše kritike, ki smo jo priobčili pred leti. Na tople in lep način se spominjajo vsa izveštja tragične smrti kralja Aleksandra ter skoraj vsa izveštja prinašajo slike pokojnega in novega kralja ter spominske članke za pokojnim kraljem. Postavila se je klasična gimnazija v Ljubljani, ki priobčuje na prvi strani dolge pesem novemu kralju Petru.

Znana stvar je, da je med najvažnejšimi srednješkolskimi zavodi v Sloveniji I. drž. realna gimnazija v Ljubljani, to je bivša realka. Kar zadovoljni moramo biti, da se je ta realka spremenila v realno gimnazijo in da vsebuje nekaj realnih oddelkov, ki pa hkrati Marsikateri bivši učence prave realke danes obžaluje, da se ni učil latinščine in filozofske propedeutike. S klasičnimi predmeti izpopolnjena realka bi se tako izenačila z drugimi gimnazijami; ona more edino na ta način nuditi svojim abiturientom v zrelih letih nadaljno svobodno izbiro izobrazbe ali poklica. Omeniti moramo tudi, da je bivša realka v Ljubljani najlepše srednješkolsko poslopje v Sloveniji in zato vso upravičenostjo priobčuje na čelu svojega izveštja tudi sliko fasade svojega poslopja. Zavod šteje 876 učencev, od katerih je izdelalo z dobrim uspehom 374, s prav dobrim 193 in z odličnim 56. Vseh učencev je izdelalo 623, popravne izpite pa jih ima 126. Na zavodu je letos maturiralo z uspehom v realno-gimnazijskem oddelku 34 učencev, v realnem oddelku pa 29.

Zanimivo je poročilo klasične gimnazije. Ta zavod ima med ljubljanskimi srednješkolskimi zavodi največ odličnjakov in dobrih redovancev, kar je zanesljivo znamenje, da ga obiskuje najboljši narodni naraščaj. Žal, da je statistika bolj težko pregledna. Izdelalo je na tem zavodu 665 učencev od 1104. Med temi so 104 odličnjaki, 253 prav dobrih in 308 dobrih.

Tudi II. drž. realna gimnazija na Poljanah izkazuje veliko število odličnjakov. Ta gimnazija je skoraj prava ženska gimnazija, saj šteje 945 deklet in 405 fantov, skupno 1350. Z odličnim uspehom jih je izdelalo 144, s prav dobrim 432, z dobrim 538. Višji tečajni izpit je izdelalo 32 kandidatkinj in 49 kandidatov.

Izveštje III. drž. gimnazije priobčuje krasno pesem »Manom kralja Aleksandra« izpod peresa dr. Jožeta Lovrenčiča. Gimnazijo čaka še dom, ki ga namerava zgraditi banovina za Bežigradom, zaenkrat pa je zavod še gost poslopja bivše realke. Zavod šteje 860 učencev. Ta gimnazija je svojčas veljala za manjšinsko gimnazijo, popolnoma pa se je uveljavila sedaj slovenski živelj ter so vsi dijaki Slovenci. Z odličnim uspehom je izdelalo 50 učencev, s prav dobrim 235, z dobrim 292. — Zrelostni izpit je napravilo 32 učencev.

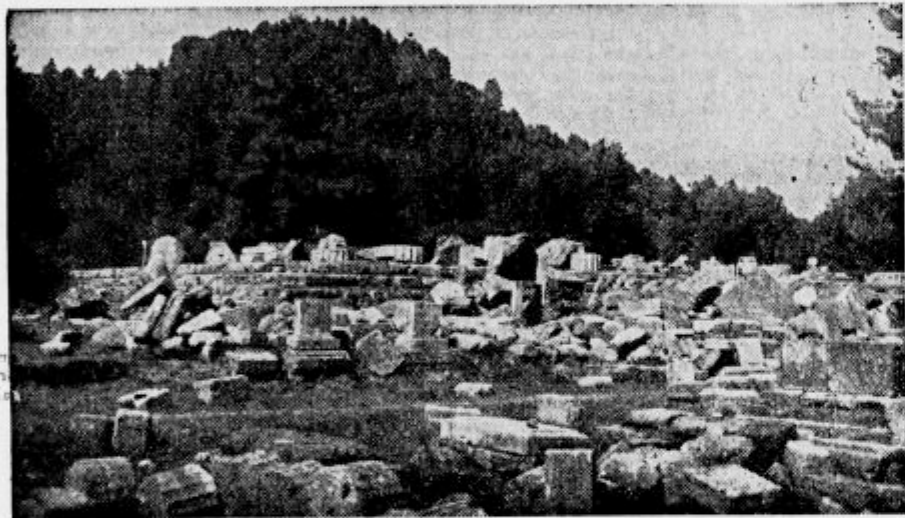
Obsežno poročilo je izdala realna gimnazija v Celju. Ta gimnazija ima 869 učencev in učenk (583 fantov in 286 deklet). Izdelalo jih je 120 z odličnim uspehom, 282 s prav dobrim in 247 z dobrim. Zrelostni izpit je napravilo 31 učencev.

Realna gimnazija v Kranju je štela 613 dijakov, od katerih je dovršilo razred 36 z odličnim uspehom, 117 s prav dobrim in 234 z dobrim uspehom. Višji tečajni izpit je napravilo 12 dijakov in dijakinj, od teh kar 6 z odličnim uspehom.

O uspehih nekaterih drugih srednjih šol in ljubljanskih strokovnih šol pa prihodnjič.

Na razvalinah Olimpije

S parnikom „Kraljica Marija“ na Jutrovo

Olimpija: Na razvalinah Zevsovega in Kronosovega templja

S »Kraljice Marije«, 4. julija.

Med Krfom in albansko obalo je otočič Vido. Na zemljevidu morda niti označen ni. Zanj ve pač na tisoče srbskih žena, mater in otrok, zanj ve naša vojska. »Morje, morje!« je moralo krikniti iz stotisoč grl srbske vojske, iz srbskega naroda, ko se je po strahotnem umiku čez albanske gore ob vznožju pokazalo znamenje rešitve, morje — stik z zavezniki. In vendar se je to morje izpremenilo v »plavo grobnico«, ki je božala cvet srbske vojske. Koliko tisoč srbskih vojakov počiva na otoku Vidu in koliko njihovih trupel so pometali v morje, ker so prenelo umirali, da bi jih mogli pokopati? Vozili so jih več kilometrov od obale, da bi jih »plava grobnica« ne vrgla nazaj na suho. Koliko jih je? Natančno nihče ne ve. Pravijo, da najmanj 10.000. Zavezniška pomoč je prišla prepozno. Na eni strani Vido — otok smrti, na drugi Krf — otok vstajenja. Tu je regent Aleksander zopet zbral svoje čete, od tu je brzojavil zaveznikom: Srbske države ni več, a srbska vojska čaka na povelje; mi bomo svojo obljubo izpolnili, tudi je bil sklenjen »krfski pakt« med Pašičem in Jugoslovanskim odborom, tu je torej bila ustvarjena podlaga za Jugoslavijo.

Prof. Juras, ki je v imenu »Jadranske straže« nagovoril zbrane potnike, je dejal, da smo Jugoslovani iz Kosovega in Gospe Svete napravili obletnico narodnega vstajenja, ne žalovanja. V višini Vida, s katerega se vidi ogromno pokopališče, je general v p. in glavni tajnik »Jadranske straže« g. Todačević vrgel s krova »Kraljice Marije« lovorjave venec; godba je zaigrala državno himno in Akademski zbor je nato zapel molitev Maroltovo »Človek glej«. Za jedernatim in priprostim govorom prof. Juras se je začel bobneče razpihivati še neki drugi govornik. Pokvaril je globok vtis, ki so ga napravile izklesane besede g. Juras, z boleznimi frazami. Ko bi bili mogli tedaj iz globine morja izpregovoriti tisoč srbskih vojakov, ki so morje znali umreti za državo in zmago pravice, ne da bi se s svojim junaštvom ponašali? Manj besedi, več resničnega dela! Še posebno, ako so med nami tuji.

Do Olimpije ter iz Katakolona, priproste pristanišča na zapadni obali, pripelje vlak po dobri uri vožnje čez dokaj rodovitno pokrajino. Dežela napravlja vti istrske obale, le da je na vasi vse silno zanemarjeno. Večinoma zelo priproste, pritišne hišice, ki jih senčijo »latnik« iz trstja ali slame. Na vasi skoro ni zelenja, vse je ožgano. V jarku ob cesti se lahko v vroči vodi vali prašič, nekoliko bolj vstran se lahko pase osli, lahko tudi koza, lahko tudi naletiš na krčelo ovac, ki jih je pastirica pričela molziti. Poje in grčije pokriva trta, ki daje rožine ali tudi močno grško vino, ki po mnenju nekega slovenskega izvedenca diši po ovčji masti. Za slab literček lahko plačaš pet drahem (1 dinar = 2 drahmi), lahko pa 50 drahem; če gostilničar spozna, da si tuje in da govoriš kvečjemu še Homerjevo grščino, boš seveda plačal 50 drahem. Posebno značilnost dajejo pokrajini ciprese, ki stoje sredi polja in vinogradev kakor elegantne gospodične. Celoten pogled na pokrajino: klasičen, izkristaliziran, pre-

prost, nič prisiljenega, umetnega, klasičen tudi cementni most čez rečico Alfejos. Hiša in polje kažeta, da Grk rajši živi od glave kakor od rok. O tem te kmalu prepriča tudi tvoj žep.

Ceste skrbijo a svojimi jarki, luknjami in ovinki za tujeve apetite. Po tolikšnem zabavljanju čez naše ceste vendar nekaj tolažbe; navsezadnje imajo marsikje drugod še slabše. Prepričali smo se sami, da sodi tujec deželo po cestah. Kakor bi hoteli Olimpijo zavarovati pred avtomobili! Na razvalinah Olimpije bi človek lahko pro- učil vso zgodovino starih Grkov. Šele v 18. in 19. stoletju so odkopali razvaline, ki jih je pokrivala plast zemlje kakih 5 metrov na debelo. V ozadju še vedno gospoduje in severo-vzhodni smeri še stadion, in sicer v dolžino okoli 200 metrov. Odkopan je samo vhod na stadion. Takoj pod Kronosom se vidijo ostanki zakladnic (tezavrov), v katerih so grške državnice hranile dragocene darove, poklonjene bogovom v zahvalo. Na vzhodni strani je bila dvorana sedmih odmevov; vsak glas se je v njej slisal sedemkrat. V bližini si je Neron dal postaviti lastno stanovanje, ko je sam nastopil kot pevec pri olimpijskih igrah, da bi se proslavil tudi v umetnosti. Vidijo se še ostanki »Buleuterion«, to je posvetovalnice. »Leonidajone« je imel stanovanje za odposlanstva grških držav in pozneje za višje rimske uradnike. V »Heronus« so bila stanovanja za duhovščino. Tu so še dobro ohranjeni ostanki bizantinske (krščanske) cerkve, malo višje proti severu je stala Palestina ali gimnasion, kjer so se vadili telovadci; nad stebriščem so tudi stanovali. Cisto na zapadu so bile v poznejši dobi sezidane rimske toplice. Tudi Hera je imela svoje svetišče. Končno so si rimski cesarji sami postavljali svetišča, kjer naj bi jih ljudstvo častilo kot bogove. (Olimpija je nastala v času grškega sijaja in bogastva in priča o zgodovini grškega naroda od 8. stoletja pr. Kr., ko so bile vpeljane olimpijske igre do 4. stoletja po Kr., ko jih je rimski cesar Teodozij odpravil, ker je videl v njih žarišče odpora grškega naroda proti rimskemu gospodstvu. Že stavbna tehnika odkriva razne dobe, v katerih so bile posamezne stavbe zgrajene. Grki so gradili s kamnom, rimske stavbe, ki jih je bilo seveda malo, so iz opeke. Prevladuje dolski slog, a vidijo se tudi ostanki jonskega in finega korintskega stebra.)

Kdaj in kako je zemlja zasula Olimpijo, zgozdovinarji ne vedo. Stoletja in stoletja je nad Olimpijo rodila zemlja. Danes je v bližini vasi Druva, a ne daleč od tam teče še vedno kakor v starih časih Alfejos, iz katerega so črpali vodo za Olimpijo. Ali je uničil Olimpijo potres ali zemeljski plaz, nič ne izpremeni na dejstvu, da zmagaže Kronos nad človekom.

L. B.

Niti sledu od pranja
ni videti na Vaših rokah
če uporabljate

ALBUS

terpentinovo milo.

Blago milo ki varuje Vaše roke, varuje tudi Vaše perilo.

„Plemeniti slovenski jezik“

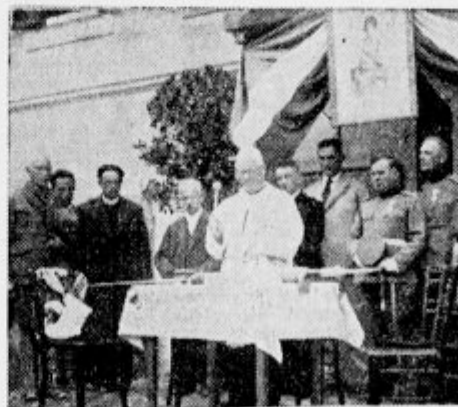
Vatikansko glasilo „Osservatore Romano“ poroča o ljubljanskem evharističnem kongresu

Glasilo rimske stolice »Osservatore Romano« prinaša v svojih številkih od 1., 2., 3. in 4. julija in sicer dvakrat na uvodnem mestu obširna poročila svojega posebnega poročevalca msgr. dr. Mario Böhma o jugoslovanskem evharističnem kongresu v Ljubljani. Podrobno opisuje slovensi sprejem, ki so ga napravili odposlancu sv. očeta, kardinalu Hlondu, cerkvene in posvetne oblasti na meji in v Ljubljani. Pot četa po Sloveniji je bila — tako pravi — prava triumfalna pot, v resnici dostojna predstavnika sv. očeta, katero mu je pripravilo »ljudstvo, ki ga štejemo med najbolj vdane sotlici sv. Petra«. Lepo opisuje Slovenijo, kakor vseokoli našo deželo imenuje, kako je bila vsa okrašena s papeževimi in jugoslovanskimi zastavami. Dasi vlak na svojem programu ni imel do Ljubljane nobenih postaj, kjer bi se naj ustavil, se je vendarle moral večkrat ustaviti. »Tista vera namreč, ki je ustavila solnce, more ustaviti tudi vlake in to ljudstvo ima v resnici vero Jozueta.« Poročevalcu »Osservatore« se je posebno dopadel sprejem v Zagorju, kjer je kardinala legata zlasti razveselil sprejem od strani delavstva in delavskih otrok.

V Ljubljani je bil dr. Mario Böhm ves prenečen od praznične slike, ki jo je nudilo prestolno mesto Slovenije. Pravi, da je bil po vseh ulicah v najoddaljenejših okrajih in da ni opazil niti ene hiše, katera ne bi bila okrašena in v zastavah. Tudi razpoloženje prebivalcev je bilo slavnostno in radostno. »Narodne noše so nujale sliko nepopisne pestrosti.« Ob sprejemu se je posebno dvigala postava dr. Gregorija Rožmana, ljubljanskega škofa, »ki je bil vedno miren in se smehljaj, očividno ves zadovoljen zaradi veličastnega sprejema, ki ga je vsa Jugoslavija, predvsem pa njegova škofija,« napravila evharističnemu kongresu. Globok vtis je napravilo na poročevalca prelepo geslo »Bog pomozi junaci«, s katerim je kardinal legat pozdravil hrabro vojsko četo. Enako ga je ganilo, »kako je ogromna množica pozdravljala legata tako s ceste kakor z oken.« To je bil prvi katoliški praznik, dostojen odposlanca rimskega poveljarja.

Globoko je ganila poročevalca pobožnost ljudstva, ki je prebdelo vse noči pred spovednicami in ob obhajalnih mizah v ljubljanskih cerkvah, in take pobožnosti, kakor jo je videl pred podobo brezjanske Matere božje, ni velikokrat doživel. Impozanten vtis nanj je napravil stadion in pa obhajilo nad 27.000 otrok. Kakšen krasen narod je to — vzklila — od katerih so mnogi od daleč prišli in se vsi utrujeni postili zato, da sprejmejo Boga v podobi kruha v navzočnosti kardinala-legata. Ves prevzet pa je bil od nočne procesije z bakljami.

»Zdelo se mi je, da sem v Lurdu,« nadaljuje dr. Mario Böhm v naslednji številki svoje vtise. Imponiralo mu je, da se je vsaka trgovina v Ljubljani okrasila in kako so mnoge nudile naravnost visok umetniški užitek. »V prvem hipu sem mislil, da gre za tekmo z nagradami, pa sem kmalu razumel in so mi to tudi potrdili, da je bilo to v resnici tekma, toda brez nagrad, vsaj ne na tej zemlji. Vsi so storili kar so mogli, tako bogatini kakor reveži: verniki iz ljubezni do Boga in do evharističnega Jezusa, drugi pa, bodisi neverujoči ali mlačni, iz globoke gostoljubnosti.« Občudoval je pestrost ornamentalnega čuta Slovencev, kateri se je kazal povsod. Obsežno, skoraj za pol strani velikega formata »Osservatore«, opisuje glavno skupščino in ne pozabi nobenega odličnjaka, ki so vsi navedeni po imenih, in vse govore brez izjeme navaja v točen in obsežen izveščju in še enkrat se spominja nočne procesije pa naših mož, žena in deklet, kako so premagani od spanca spali po cerkvah, na cestah in v parkih, mirno in resno, da se zopet zbujajo k češčenju največje božje skrivnosti. Omenja vsako najmanjšo prireditev, med drugimi tudi sešatek jugoslovanskih katoliških časnika, katerega resolucije prinaša do-

Kamniški dekan g. Matej Rihar blagoslovja prapor skavtskega gamzovega stega v Kamniku 7. t. m.

300 delavcev stavka v Šoštanju

V usnjarni Wochnag v Šoštanju se je pričelo še pred tedni ostro mezdno gibanje, ki je v soboto 6. t. m. doseglo vrhunec — stavko. Delavstvo je najprej zahtevalo zvišanje mezd in kolektivno pogodbo, ki je še v Wochnagovi tovarni ni. Podjetje je te zahteve zavrnilo. Delavstvo se je nato zadovoljilo s tem, da tovarna prizna s kolektivno pogodbo sedanje mezdno stanje. Ker je bil tudi ta predlog odklonjen, je v soboto popoldne nastala splošna stavka.

besedno. Zelo odobrava, da so katoliški časniki apelirali na vlado, naj zatre škandalozno kroniko.

V naslednji številki zopet polovica prve strani poročila o kongresu. Ves je poročevalec prevzel od verske gorečnosti slovenskega naroda. »Odkod se je vzelo toliko ljudstva?« — se sprašuje. »Kdo je ostal doma ob zibelkah, da pazi na nežno dečo? In ali ni nihče bolan v tej Sloveniji? In črede in živali, ali ne potrebujejo čuvajev? Tako se sprašujem, ko se odpravljam zopet na stadion in me prehitujejo celo stare žene, prekašajoč mojo vneto.« Silen vtis je na dr. Böhma napravilo zlasti petje našega ljudstva, tako narodno kakor umetno. Ves očaran je bil od petja, ki ga je vodil dr. Kimovec. Ni se mogel načuditi dovršenosti »Misse de Angelis«. »Blagoslovljena bodi iznajdba radia« — pravi poročevalec — »ki prenaša te petje v plemenitem slovenskem jeziku, ki je tako zmogel izražati najvišje pojme in čustva religije.« (»E benedetta la scienza che la diffonde così nella nobile lingua slovena, che tanto si presta ad esprimere i sublimi concetti e sentimenti religiosi.«) Pač privikar, da italijanski list s takimi besedami slavi naš jezik...

Skoro dobesedno prinaša potem »Osservatore« govor ljubljanskega škofa, polnega globokih misli. Poročevalec občuduje tudi v slovenskem prevodu pete cerkvene himne, v katerih je popolnoma ohranjena latinska metrika. O vsaki priliki tudi omenja in pohvali veliko pozornost, ki so jo posvečale kongresu civilne in vojske oblasti, na čelu jim »ban Slovenije«.

Skopljanska škofija na evh. kongresu

Skoplje, 6. julija.

Iz najoddaljenejšje škofije skopljanske je bilo na kongresu v Ljubljani lepo število naših vernikov. Prišlo bi jih še mnogo več, ko bi ne bila vožnja predraga. Iz Skoplja so bile štiri usmiljene sestre z nekaj slovenskimi dekleti, tri gospe in en moški. Iz Prizrena je bil mestni župnik in konzultor Don Marijan, nekaj zastopnikov Katoliške akcije in nekaj družin. Iz Uroševca pet katolčanov, iz Peči šest a svojim župnikom in dekanom g. Lovrom Mitrovicem, iz Obliča slovenski na-eljenec Rijevec, iz Kosovske Mitrovic trojica, iz Djevdrelija na grški meji ena č. sestra evharistinka grško-vzhodnega obreda, iz Veleša ob Vardarju je bila na kongresu katoliška družina Toth. Prevz. goep. skopljanski škof dr. Ivan Francisek Gnidovec je odšel na kongres že nekaj dni pred otvoritvijo, brž ko je opravil vizitacijo in birmovanje. Udeležil se je kongresa tudi zastopnik naše škofije v permanentnem odboru evh. kongresov za Jugoslavijo jenjevski župnik gosp. Petrač Oton ter upravitelj škof. semenišča v Prizrenu gosp. Branko Dorčić z nekaj dijak in dvema bogoslovci. Vseh udeležencev skopljanske škofije je bilo 50! Vrnili so se vsi navdušeni nad lepoto kongresa in lepe Slovenije.

V Skoplju samem, ki je že skoro eno leto zopet sedež skopljanske škofije, smo slavili kongres s krasno procesijo na večer praznika presv. Srca Jezusovega, ki je šla skozi mesto po najlepših ulicah v mraku in so verniki nosili svečke, kar je dajalo veličasten pogled tisočem, ki so bili v procesiji, kakor desetstosem, ki so, čeprav nekato-ličani, v tiho in začudenju gledali procesijo, ki je šla v najlepšem redu. V procesiji je vojska godba svirala nabožne pesmi in pel je žup. pevski zbor. Na čelu procesije so šli otroci v spremstvu usmiljenih sester in Marij. kongr. ter dekleta Društva sv. Marte. Pod baldahinom je nosil Najsvetejšje gosp. A. Plantrič, katehet iz Belgrada. Ta dan se je vsa skopljanska župnija posvetila presv. Srcu Jezusovemu. Na nedeljo zvečer pa smo za zaključek kongresa imeli večerno adoracijo v cerkvi, kakor je to bilo odredeno za vso škofijo.

V kratkem času bomo začeli zidati cerkev v Bistrenici, čeprav se nam mnogo nasprotuje in bi nekateri celo hoteli izseliti 18 katoliških družin, ki so še ostale zveste svoji veri, na neko drugo mesto, samo, da ne bi katoliška cerkev motila novopokrščenih, katerim so pozidali cerkev. Pred kratkim se je vršilo novo pokrščenje Primorcev, a je še vedno število katolčanov večje. Primorski duhovniki pridite k svojim za vero se borečim Primorcem!

V Skoplju bo na jesen odprto škofijsko siro-tišče. Pomagajte!

Amerika: Uncle Sam: Hudičev otok

Jeklo, ki mu ne pride do živega nobena pila; ključavnice, ki jih moreta odpreti le dve osebi z dveh oddaljenih točk in le z elektriko; štirideset starejših, preizkušenih paznikov, ki so odbrani in izbrani in oboroženi s samostrelnimi pištolami, puškami in mrtvaškimi ragljami (strojnice). Plin za soljenje; električni instrumenti, ki takoj povedo, ali ima jetnik ali obiskovalec skrito orožje, nože; žičnate ovire; 2 in pol km širok pas vode; izvedeniški čolni paznikov in obrežnih stražnikov; brzajna postaja, ki v 5 minutah priključi 200 policijskih avtov iz luke v San Francisku: tako je ameriški stric: Uncle Sam — poskrbel za 211 največjih zločincev sveta, ki so zaprti na 5 ha velikem otoku Alcatraz, v zalivu San Francisku, na goli skali. Že sto let je stara ta jetnišnica in je najstarejša, s pečinami obdana jetniška trdnjava sveta. Bolje je zastražena ko zloglasni francoski Hudičev otok. — Celice jetnikov na otoku Alcatrazu so iz take snovi, ki ji ni nobeno jeklo in tudi okenske rešetke so iz iste snovi. Vrata se sama zapirajo z navori od daleč. Istočasno se odpira po več vrat — po petnajst na enkrat — in če stopajo jetniki iz poslopja v poslopje, je treba za sleherna vrata dve osebi: čuvaja in paznika. Čuvaj vrat premika navor, paznik pritiska na gumb, da se električno zaklenejo vrata. Čuvaj pri vratih in paznik vidita drug drugega le skozi steklo, ki ga niti krogla ne prodere; pogovarjati se moreta le s pomočjo mikrofona, a jetniki ne morejo priti do obeh

naenkrat in ju morda pobiti in uiti. — V kaznilnici ne sme biti nobeno drugo orožje ko tisto, ki ga imajo pazniki in ki je natančno prešteto. Vse tiste, ki pridejo jetnike obiskat, izvemši uradnikov in državnikov — takoj preišče poseben električni aparat, ki je pa skrit. Ponekod, kjer stopajo jetniki ali obiskovalci drug za drugim, sta po dva taka aparata skrita. Sleherno orožje, sleherno bodalo, še sleherni žebelj takoj vpliva na električni tok v občutljivem aparatu in koj zabrni zvonček in se zablika lučka in naznani, da ima nekdo orožje ali nekaj kovinastega pri sebi. Pa bodi, da je še toliko oseb na hodniku, aparat takoj, v trenutku naznani nevarnost. — Če bi se morda jetniki uprli v jedilnico, kjer imajo nože, vilice, je tudi to onemogočeno. Zakaj na stropu so ovalne, gladke plošče in za njimi so odprtine za plin za soljenje. En sam paznik more z enim samim gibom gumba ukrotiti vse jetnišnico, ki se more ko napolniti s plinom in že lovijo jetniki sapo, da onemorejo. Ko zapuščajo jetniki jedilnico, jih spet preiščejo, da odda vsak pravilno svoj pribor.

Jetniki imajo prav izvrstno, naravnost gosposko, tečno hrano. Za kosilo, n. pr.: juha, zrezek z omako, fižol, krompir, sir in kava. In večerja: fižol s špehom, koruzni kruh, oljnat krompir, sadje, sir in kava. — Obiski so dovoljeni le, če jih odobri pravosodno ministrstvo Združenih držav. Sleherno pismo prepisuje prej paznik, preden ga dobi jetnik. Če pride kak obisk, govorita jetnik in on

tako, da sta vsak v posebni sobi in govorita skozi luknjičavo, za sleherno orožje odporno steklo, ki je vdolano v steno. Celice so po 4 čevlje široke in 8 čevljev dolge. Na koncu hodnikov so železne palice, tako da so pazniki prav tako zaprti ko jetniki, dokler imajo službo. — V poslopju je dvorana za operacije, za zdravljenje; dalje imajo tudi gledališki oder, klavir in knjižnico.

Nobena jetnišnica ni bila še tako zavarovana in tako dobro opremljena z varnostnimi pripravami, kot je Alcatraz. Ne le to, da morejo že v nekaj minutah iz raznih smeri priti oboroženi mornarji vanjo, tudi pazniki sami so najboljši, kar jih premore država Uncle Sama. Sedanji ravnatelj Alcatraza je Johnstone. S svojimi 40. odličnimi pazniki je odgovoren za varnost najhujših zločincev sveta.

Smrt bogataša

Francoski kralj avtomobilov Citroën, imenovan francoski Ford, je te dni umrl.

Krik smrtne groze

Lugh še ni bil dolgo v Afriki, pa ni vedel, kako se mu je vesti z domačini. In ko je bival v zamorski koči, ki je bila last Mtubeja in njegove sestre, in je bil v čakanju na prvi lov na leva časih preveč prijazen z zamorčevim sestro, je nekaj čudovitega doživel.

Nekega večera je prišel Mtube in dejal Lughu: »Zdaj vem za leva, grem s teboj.« Za vabo je prinesel mlado kozo s seboj. Lugh je korakal poleg Mtubeja, ki je nesel kozico na plečih, in prišla sta med samo grmičje. Čutil se je, kako je bil zamorec silno močan in okreten. Ko nič je splezal s kozo na drevo in dejal: »Tu dober sedež, gospod, tu pride lev, dober strel, prav dobro videti.«

Lugh se je oprijel najnižje veje, da bi se povzpел na sedež. A tedaj je tresčilo vanj, da je izpustil vejo in strmečih oči lopnil na tla. Mtube, zamorska deklica in lev, vse to je v megli zaplesalo pred njim, nato je omedlel.

Ko je čez nekaj minut odprl oči in je bil še ves zmeden, se je zazrl v rumeno, okroglo luno. Že se je hotel pognati kvišku, zdaj že jasni misli, ko je iznova telebnil na tla. Njegove roke so bile privezane na deblo drevesa.

»Dober prostor za leva!«

Lugh se je ozrl v črno, režeče se lice, lice Mtubeja, ki je čepel pred njim. »Kozica že dolgo mekeče, lev kmalu pride. Mtubejeva sestra nič več plesala pred belega moža.« Mtubejev obraz se je nakremžil. Beli, močni zobje so šklepetali in se lesketali Lughu v oči. Tedaj je Lugh spoznal, da je zamorka spričo Evropea nedotakljiva. Mtubejev obraz ni izražal le besnosti, marveč tudi žalost.

»Mtube je vse videl.« Mtube je divje mahal z rokami. »Mtube prišel domov, deklica v sobi. Mtubej ljubi belega moža, a beli mož krade Mtubejevo sestro. Zato prvi lev najprej požre kozico, potem še belega moža. A Mtube nič kriv gre nazaj k sestri.«

Tedaj je kozica bolestno zamaketala. Obupno se je pognala naprej, a vrv jo je potegnila nazaj, da je klecnila.

Mtube je sredi stavka planil kvišku, za hip obstal in prisluškoval. Mahoma je zahreščalo v vejevju. Mtube je zamolklo zaječal in se stresel.

Tedaj je Lugh, brez sape in privezan na drevo, zapazil črno senco, kako je šinila skozi goščavo in se z divjim mrmanjem in močnim zamahom vrgla na kozo. Videl je

iskreče se luči rumene zverine, videl Mtubeja, kako je silno poskočil in pobegnil. Kako je bežal, bežal, bežal...

Za trenutek je ležalo drgetajoče, rumeno truplo zverine na bedni kozici. Nato je hrpavo zagrmelo iz žrela, a zelenkasto blesteče se oči so zasledovale bežečo senco črnega človeka. In potem, tedaj je bilo Lughu v njegovi onemoglosti prvič v življenju resnično groza, se je dvignila mogočna mačka s tal in ko puščica šinila za živo, bežečo senco.

Lugh je zamižal, vendar je še videl senco zverine, kako se je vrgla na bežečega moža. Slišal je krik smrtne groze, slišal pokanje kosti, ko je zamahnila silna šapa. Medtem ko je bil sto metrov od njega Mtube, ki se je hotel maščevati za svoje pravice, za grozno pojedino levu, se je Lughu posrečilo, da se je izmotal iz vezi. Do kosti si je odrli roko, vendar se je naglo povzpел na drevo, tja, kjer mu je bil pred tremi urami pripravil nesrečni Mtube sedež.

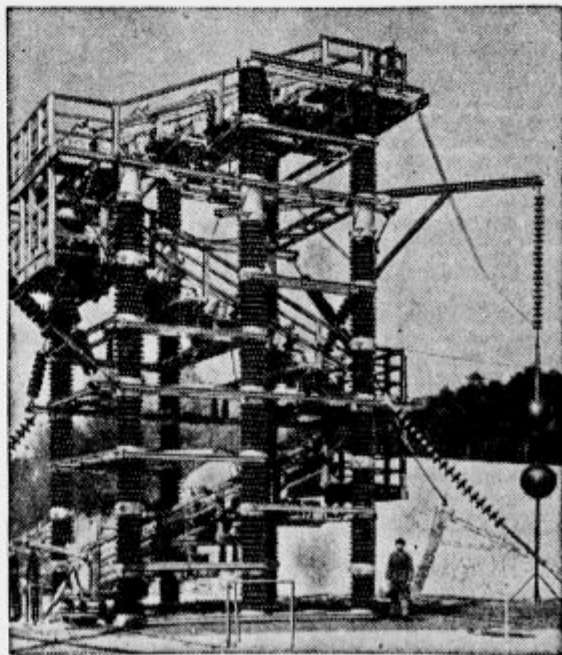
Vljudni natakark.

»O, prosim, izvolite sestri!«

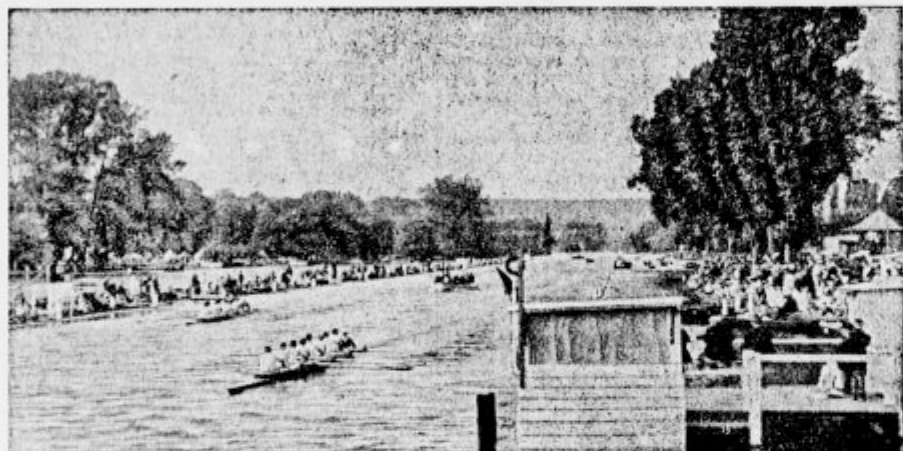
Leteča kri

Skoraj po vseh evropskih vlemestih so — največ v zvezi s klinikami — ustanovili posebne centrale za oddajanje krvi. Pri teh je vedno precej ljudi, ki so pripravljene, da dajo del svoje krvi bolnikom (transfuzija). S transfuzijo krvi je ozdravilo že veliko bolnikov, ki sicer ne bi bilo rešitve zanje. — Londonski listi pa še povedo, da so v Kanadi ustanovili leteče centrale za oddajanje krvi. V Kanadi je n. pr. veliko farm, ki so po dneve daleč oddaljene druga od druge. Če je bil doslej na taki farmi kdo potreben tuje krvi, je pač ni mogel dobiti. Zdaj so si pa v nekem kanadskem mestu nabavili več modernih letal in so tako ustanovili letečo centralo za oddajanje krvi. Tako bo v nekaj urah že priletole letalo z zdravnikom in dvema oddajalcema krvi k bolniku, ki bo deležen take pomoči, kot bi živel v mestu.

Prihodnji svetovni evharistični kongres bo na Filipinskih otokih. Ondotni škofje so že razposlali pastirska pisma, ki pozivajo ljudstva k ve likim pvečanostim.

Umetne bliske so napravili v Nürnbergu. Naprava je največja na svetu. Električna je močna tri milijona voltov in proizvaja 95.000 Amperov.

Regata v Henleyu na Angleskem, kjer so tekmovali od 3. do 6. t. m. Ta regata je že od nekdaj slavna.

Dante. - Negova zunanost

Veliki pesnik Dante, »boženstveni pesnik«, čigar »Nebeško komedijo« obožuje ves svet in jo imamo tudi v slovenščini (v prevodu msgr. dr. Debevea) je bil, kakor so dognali iz besed satirika Boccaccia, srednje postave. Ko je bil že v letih, saj je v življenju toliko prestal! — je bil nekoliko sključen. Čustljivo je imel hojo, njegova globoka duša mu je sevala z resnega obraza. Obleden je bil izredno snažno in natančno in zmeraj, kakor se je spodobilo njegovemu stanu in njegovi starosti. Obraza je bil ovalnega, orlovski nos je obvladal ves izraz. Oči so mu bile precej velike, čeljusti močne, spodnja ustnica je štrlela naprej. Bil je zagorele polti, imel je goste, kodraste črne lase in prav tako brado. Zmeraj je bil nekam otožen in zamišljen. Zmerno in preprosto je živel, malo jedel in pil. Molče se je poglobljal v svoje študije, pod visokim čelom glasbeno nadarjenega moža so se porodili nesmrtni stih »Božanstvene komedije.« Leta 1921 so znanstveno preiskali truplo Danteja. Dognali so popolno resnico Boccacciiovih be-

sed. — Lobanja, čelo, oblika nosu, vzhoklina nad očmi in očesne jamice, čeljusti in vsa lobanja — vse potrjuje, da je Boccaccio imenitno opisal svojega velikega sovrstnika. Zvedeli so še, da je bil Dante le nekaj več ko 160 cm visok, da je bil sklonjen in povešenih ramen. Obraz mu je bil podolgovat, čelo široko, ravno in visoko. Vse je dokaz, da je bil Dante človek duha. Trpel je veliko radi trganja po udih, saj sam toži v delu Vita Nuova, da mu njegova bolezen prizadeva toliko bolečin, da sliči onim, ki se ne morejo premikati in vzbujajo pogled nanj neskončno usmiljenje. Dante je trpel duševne in telesne muke.

Zaboj tigrov padel na glavo

V Londonu so jemali s tovrstnega avta kletke divjih zveri za neki zverinjak. Otroci — kakršni že so! — so se gnetli krog avta. Baš je stala na robu avta kletka z dvema bengalskima tigroma in otroci so vsi radovedni stopili tik nje. Tedaj se je zaboj zamajal in začel drčati z avta. Otroci so zakričali in se razkropili. Le nekega fantka, ki se je bil preveč približal avtu, je zadel vogel zaboja in ga podrl na tla. Tedaj se je vse zgrozilo. Ljudje so zbežali v hiše, zaklepali so vrata, zapirali okna. Pričakovali so, da bosta zdaj zdaj pridivjala tigra in napadla ljudi. Uslužbenci zverinjaka so planili skupaj, se oborožili s tem in z onim in se pripravili na hudo borbo z zvermi. Nastala je strahotna pavza — le tigra sta rjovelja vsa besna. Tudi druge zverine so divje renčale. Tedaj so se približali čuvaji, pogledali — a glej! Zaboj je bil nedotaknjen! Dvignili so ga, pogledali otroka — a tudi njemu se ni razen nekaj prask — nič hudega zgodilo.

Če nisi zadovoljen z svojim imenom

Povsod na svetu so ljudje, ki niso zadovoljni s svojim imenom. A že stoletja so baš zamorci iz Afrike tisti, ki jim njih imena niso všeč. Še nedavno si mogel brati v časopisih z imena Haitija imena, kakor: Horacij, Cezar, Pompej, Napoleon. Ti so naznanjali svojim sosedom, da se bodo odslej imenovali: Washington, Franklin, Dante. — Ta moda se je zdaj razpasla med zamorcei USA. Prijelo se jih je, da si dajejo duhovna imena. Nekdo se imenuje »oče božji«, drugi, zlasti v Newyorku, pa imajo imena: Resnična ljubezen, Srčna simpatija, Reberka ob studencu, Biserna vrata. Vlada niti ne more ničesar ukreniti, da bi prepovedala taka imena.

Ameriško jadrnico »Hamrah«, ki se je udeležila oceanskega tekmovanja Amerika—Evropa, pač najdaljša pot za tekmovanje jadrnic, je v nevihti zadela huda nesreča. Lastnika so valovi pogoltnili in ko sta ga hotela njegova dva sinova rešiti, sta tudi sama utonila.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; šentlounjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 2:50. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

K samostoj. gospodu ali samostojni gospe v Ljubljani išče stalno službo oseba srednjih let. — Sreje tudi pospravljanje in snajenje kakršnekoli pisarne. Pisma prosijo pod šifro »Za vsako plačo« na upravo »Slovenca«.

(a)

Sodar

star 26 let, nekadilec, vojaščin prost, išče kakršnokoli zaposlenje. Alojzij Medved, Podutik 25.

Službodob

Trgovski sotrudnik vojaščin prost, prvovrsten manufakturst — se sprejme v manufakturno trgovino. M. Kokl, Kranj.

Iščem strežnico srednjih let, krepko, za hromo staro damo. Pisemne ponudbe Josipini Srebre, Brežice.

Mizarski pomočniki prvovrstni, za furnirano pohištvo, se sprejmejo. — A. Aman, tovarna pohištva, Tržič.

Mesarski pomočnik dobro izvežban pri delu prašičev, z dobrimi spretnostmi, priden in mlad, dobi takoj službo. Zglašiti se osebno. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8128.

Vajenci

Vajenka za trgovino se sprejme. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Poštena«.

Učenka v delikatesno trgovino s predpisano šol. izobrazbo in po možnosti z znanjem nemščine sprejemem. Hrana in stanovanje v hiši. A. Terčon, delikatesa — Kranj.

Stanovanja

ODDAJO: Trisobno stanovanje s kopalnico, v pritličju vile, Opekarska cesta, se odda s 1. avgustom. Poizvedbe: Stavbna pisarna, Rimska cesta 2/L.

Enosobno stanovanje v središčnem mestu se takoj odda dvema starejšima osebam. Naslov v upravi »Slovenca« pod 8130.

(c)

Denar

Posojila na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana. Krekov trg 10

Prodamo

Prodaj knjižice ljubljanske Ljudske, vložek 100.000 Din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Originalna knjižica« št. 8127.

Posrestva

Tik Rogaške Slatine je naprodaj lepo posestvo hiša in gospodarsko poslopje; njive in travniki, vse okoli hiše v ravnini. Redi se lahko dve govedi in štiri prašiče. Pojasnila daje Vidgaj Ivan, Rog. Slatina. Za odgovor priložiti znamko.

Srednje posestvo

hiša in gospodarsko poslopje, naprodaj. Spodnje Hoče 72.

Obrt

Entel - ažur - plise izvrši ekspres — Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Štrukel.

Sveže slive

(špingle), kg 4 Din, hrške kg 5—6 Din, košarice 40 kg, franko postaja razpošilja po povzetju G. Drechsler, Tuzla.

Stroj za čajno maslo velik, fabrikat Bergedorf, prav malo rabljen, ter razne stroje za mlekarstvo poseni prodaja Adolf Bernhard, Maribor, Aleksandrova 51.

Lister suknjiči

buret, skavt blače, pumparce, razno perilo, zelo poceni kupite pri Presker, Sv. Petra cesta 14.

Koruzo za sejanje

rdečo deteljo in ajdo oddaja v Javnih skladiščih tvrdka

Rabljena kolesa

naprodaj pri »PROMET« (nasproti križan. cerkve).

Franc Pogačnik

d. z o. z.

Tyrševa c. (Dunajska) 33

Razpis službe

Zanatska banka Kraljevine Jugoslavije A. D. podružnica v Ljubljani razpisuje

mesto uradniškega pripravnika

Prošnji je priložiti originale ali poverljive prepise zadnjega šolskega spričevala in uradno izkaznico o jugoslovanskem državljanstvu. Nekolkovane prošnje, opremljene z navedenimi dokazili, je vložiti do 16. julija t. l. pri Zanatski banki Kraljevine Jugoslavije A. D. podružnici v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 8. julija 1935.

Po težki bolezni je danes jutraj umrla previdna s tolažili avete vere naša dobra soproga in mati, gospa

Berta Močan

soproga policijskega uradnika

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek, dne 9. julija 1935 ob treh popoldne iz hiše žalosti Rožna dolina XIX št. 12 na pokopališče na Viču.

Ljubljana, dne 7. julija 1935.

Franc Močan, soprog in otroci.

Najboljši nož za britje

lahko, nežno in neobčutljivo brije 4 krat za 1 dinar. Razširjen in prisnan po vsej Jugoslaviji. Zabeležite in prepišite se o Albert-Heinrich Bassata Solingen

Sava Ivanič - Beograd

Mlade piščance

pitane, 80—90 dkg, kos 9—10 Din, franko vozni na razpošilja po povzetju G. Drechsler, Tuzla.

Glašba

Muzika

prodeja klavirje, harmonije, violine kitare strune in vse glasbne potrebine. — Popravila in ug. aš. e vsa glasbila stroko-maško in najceneje. Izposojevalnica klavirjev

Liubljana

Miklošičeva cesta šte. 4.

Kitaro

skoraj novo, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8129.

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, ruvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Vnajem

Lokal

priljubljen za vsako obrt, predvsem pa za mesarijo, se takoj odda na Viču zraven cerkve na križišču dveh cest. — Poizve se: Glince, Tržaška c. 46.

Pisarniški prostori

v pritličju v Dalmatinovi ulici, se oddajo s 1. avgustom. Poizvedbe: Stavbna pisarna, Rimska cesta št. 2/L.

Tinčkove in Tončkove prigode

71.

Pomoč se bliža.

Kakor se boste gotovo že spomnili, sta kapitan Mrhar in mornar Koki po odhodu Tinčka in Tončka nazaj v taborišče divjakov, poiskala splav in se v njem utaborila. Takoj prihodnjega dne ju je tam že našla njuna ladja, ki je križarila po morju in ju iskala. Ko so prestregli oddajne znake radio-postaje, je kapitan Mrhar sklical vso posadko skupaj in svečano dejal:

»Poslušajte, fantje! Takoj moramo oditi dečkoma na pomoč. A ne to vas opozarjam že v naprej, da s tem vržete svoje življenje na kocko. Kdor hoče iti z menoj, naj dvigne roko!«

Na te besede so vsi navdušeno dvignili roko in zakričali:

»Vsi pojdemo, gospod kapitan!«

V taborišču divjakov so v tem hipu že kurili ogenj in obesili nad njim velik kotel.

»Zdaj nama bide zadnja ura,« je žalostno dejal Tinček.

»Res, zdaj naju ne reši nobena stvar več!« je skrušeno pokimal Tonček in pristavil: »Poslušaj, poglavar Hamham in njegov dvorni kuhar se že pomenkujeta, kako naj pripravi iz naju tečno kosilo!«

Tvrška Ivan Perdan nasledniki v Ljubljani naznanja pretužno vest, da je gospa

Marija Perdan roj. Lenček

vdova po g. Ivanu Perdanu, ustanovitelju firme

izdihnila svojo blago dušo.

Blagopokojno spremimo v sredo, dne 10. julija 1935 ob pol štirih popoldne k večnemu počitku. Ohranili jo bomo v trajnem in častnem spominu.

V Ljubljani, dne 9. julija 1935.

Dolores Wieser

PEVČEK

Ljubzenska zgodba mlade duše

Bernardin rahlo zardi:

»Saj pride pater Angelik s Stajerskega namesto mene. Zrak tukaj mu bo dobro del. Jaz sem zdrav in krepak in me vleče ven k poganom, tam lahko poprimem za kako bolj robato delo.«

Pater Caharija se spet nasmehlja tako krotko in tiho. Kako bolj robato delo — seveda, dobro te poznam! Kot apostol iti v svet, ga osvoboditi, preliti kri, storiti kaj povsem velikega, junaškega! Zdaj bi gvardijan rad povedal prav za prav kaj o junaški zvestobi v malem. — Pa reci orlu, naj gnezdi v kurniku! In tako lepa je ta prekipevala, mlada moč, ki ji ni nobena reč dovolj velika in težka.

»Sam verjamem, da si poklican. — Gospod ne daje vsem enakih darov. Ta mora osvajati, oni obdržati. — Šele v nebesih se snidejo neenaki v isti blaženosti.«

Patru Bernardinu ni povsem lahko, ko sliši gvardijana govoriti o svidenju v nebesih. — Če bi imel do kakšnega človeka tako močno ljubezen, da bi bila lahko v napotje njegovi bogovdanosti, potem bi bil to pater Caharija. Od dneva, ko je stopil zdaj molčavi, zdaj spet divji, temnooki sirotek Luka Dimnik iz Gradca pred patra rektorja, ki je še takrat učil krščanski nauk, — pa do današnjega dne, ko je dorastel v patra Bernardina, ki hrepeni po uri, ki ga popelje med Indijance, je prejemal od njega same dobrote. — Da, zdi se mu, da se mora za vse, kar je, zahvaliti njemu. Z neutrud-

ljivo potrpežljivostjo je tihi mož izravnaval dostikrat kaj ostro in trde robove mlademu borcu za nebesa in ga učil z besedo in zgledom ljubiti vedro, veselo milobo svetega Frančiška, da bi ne bila njegova rezka ostrost nikomur v nadlego. — Kaj bi bil brez svojega patra gvardijana? V nebesih se spet snideta. Tolažba je to, ne žalostna beseda.

Temni pogled obvisi Bernardinu na križu, ki visi preprost in rjav nad vrati. — Še malo in me ne boste videli in spet malo in me boste videli. Vaše srce se bo potem veselilo, — tako je govoril Gospod na večer pred trpljenjem. — Pa v tem »maloc« stoji križ, zasrmanje, smrt. — Pater Bernardin se ne boji. Samo moli, da bi mu Bog dal moči za getsemansko uro, ki gotovo pride tudi čezenj. —

Na videz čisto mimogrede omeni gvardijan:

»Mihalka je spet začela grešno živeti. Sem jo srečal včeraj pri mitnici. — Je bila kar hudo zdelana. — Samo, da vidiš, da bi tudi v koroški deželi lahko spreobrnili kako poganko.«

Bernardin molči. Pozna nesrečno, zlatolaso žensko, ki služi skrivnemu malikovanju in javnemu grešnemu življenju. Poiskal jo je bil nekoč, ne meneč se za svoje dobro ime, v njeni mali, beli hiši v Ovčju. Na njegove resne besede je stresla s kodri in menila, da ji vere treba ni in ne odpuščanja grehov: »Bog je ljubezen.« In nato ga je — Bernardin bi se najrajši prekrizal, kadarkoli se zmislil na to — naglo objela z belimi, mehkiimi rokami in vroče poljubila na lice. »Iz ljubezni do vas bi —« mu je zašepetala na uho. Ves se je zgrozil, se je brž otesel in ji zaklical ostro besedo. Glasno se mu je zasmejala, čarovniške oči pa je imela vse solzne. Ves jezen in razburjen je odšel. Pozneje

so videli Mihalko nekaj kratov plaho in kakor da jo kdo preganja v zadnji klopi v frančiškanski cerkvi. Poštene žene so se odmikale od nje. Pater Bernardin jo je dvakrat videl iz spovednice in imel pri tem občutek, da bi prišla, če bi ji namignil. Toda srce mu ni dalo in zdaj se nesrečnica ogiblje cerkve kakor prej.

»Tej ne more beseda več pomagati. Pomagati ji more samo še molitev. Je zakrknjena. Kako more kdo verovati v malike, ko se po vseh cerkvah oznanja beseda božja!« reče trdo.

»Tisto, da bi malikovala, ne verjamem prav. Imam jo za popolno brezbožnico,« meni gvardijan.

Pater Bernardin se zgane od straha:

»Saj, tako bo. Magister Liebenstein, ki jo je zapeljal, ko je bil aše mlada deklica, je bil brezbožnež. Studiral je v Jeni. In od takrat tudi nje niso več videli pri angelski mizi.«

Pater Caharija vzame knjigo svetega Efrema in zapre omaro. Ko že prime za kljuko, se še enkrat okrene do Bernardina:

»In pa, kaj sem hotel še vprašati? Kaj je prav za prav s Kamenarjem? V šoli ni kar nič več tako pazljiv, se umika človeku in odgovarja narobe. Jurko mi je danes malodane kar obupan rekel, da ga sam tudi več ne razume. Škoda fanta, če bi mu začela pojmajati odkritosrčnost.«

Ves zaskrbljen reče pater Bernardin:

»Da ima nekaj za bregom, sem tudi sam že opazil, ne vem pa, kaj bi bilo. Mislim, da bi rad v svet na pot. Da je zaprt, to mu ne prija. Pozimi, tedaj je že še šlo, ampak zdaj v majniku —«

Gvardijan zmaje malce z glavo.

S. M. Felicite Kalinšek je izšla v novem osmem natisu 15. maja. Kljub zelo pomnoženemu obsegu, novim večbarvnim tabelam, najizbranejši opremi ostane stara cena 160 Din za vezan izvod. Jugoslovanska knjigarna.

Slovenska kuharica